

Minister van Economische Zaken
Mevrouw ir. H.G. Herbert
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

datum: 31 maart 2026

betreft: AWTI - Felicitatiebrief Minister van EZ

kenmerk: 005/26/NR

e-mail: secretariaat@awti.nl

overig: --

Geachte minister Herbert,

De Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie (AWTI) feliciteert u van harte met uw benoeming en kijkt uit naar de samenwerking en de mogelijkheden om u van advies te voorzien. De AWTI geeft advies aan regering en parlement over het te voeren beleid op het gebied van wetenschap, technologie en innovatie met bijzondere aandacht voor de inzet daarvan voor toekomstbestendige en weerbare Nederlandse samenleving en economie. De raad biedt u concrete en relevante beleidsperspectieven waarmee de raad graag bijdraagt aan goed wetenschaps- en innovatiebeleid.

Het kabinet wil stappen zetten om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken ten behoeve van brede welvaart en weerbaarheid. Een sterke economie is daarvoor een basis en innovatie is essentieel om onze welvaart en welzijn op peil te houden in een wereld waarin de geopolitieke verhoudingen sterk veranderen. De raad deelt graag met u op basis van zijn al eerder uitgebrachte en voorziene adviezen een aantal perspectieven met betrekking tot de ambities van het kabinet zoals verwoord in het coalitieakkoord.

Structureel investeren in onderzoek en innovatie voor een weerbaar en toekomstbestendig Nederland

De AWTI onderstreept het belang van een toekomstbestendig Nederland. Om toekomstbestendig te zijn moeten de samenleving en economie weerbaar zijn.¹ Alleen daarmee kan Nederland de gevolgen van maatschappelijke uitdagingen opvangen en ook in de toekomst welzijn en welvaart bieden.

Wetenschap, onderzoek en innovatie zijn hierbij onmisbaar. Het is daarom belangrijk dat Nederland structureel en consistent investeert in wetenschap, onderzoek en innovatie. Structureel investeren brengt stabiliteit. Een overheid die betrouwbaar, systematisch investeert zorgt ervoor dat bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en alle andere spelers mee willen doen en ook willen co-investeren. Hiermee zetten we daadwerkelijk stappen om te voldoen aan de Europese doelstelling om 3% van het nationaal inkomen te investeren in onderzoek en innovatie.

Om te zorgen dat deze investeringen ook gaan renderen voor een weerbaar en toekomstbestendig Nederland is het verstandig om de innovatie-instrumenten die het kabinet in het coalitieakkoord voorstelt qua inzet, voorwaarden en besturing echt aan te laten sluiten bij de maatschappelijke opgaven zoals bijvoorbeeld digitale veiligheid, betaalbare goede zorg of een vlotte energietransitie.

Sleuteltechnologieën zijn daarbij zeker belangrijk, zoals de inzet van het kabinet om de ontwikkeling en toepassing van AI te stimuleren. AI is een disruptieve technologie die razendsnel doordringt in ons

---

¹ [AWTI \(2025\) Weerbaar en toekomstbestendig – De kracht van stabiele grootschalige investeringen in onderzoek en innovatie](#)

dagelijkse leven, met zowel positieve als negatieve gevolgen. Het versterken van de Europese digitale soevereiniteit is essentieel om de baten van AI te kunnen benutten en tegelijkertijd controle te houden over de eigen Europese en Nederlandse digitale toekomst, met bijpassende politieke belangen en waarden. Daarvoor zijn scherpe keuzes nodig waar wel of niet te investeren, gebaseerd op gedegen analyse van waar de kwetsbaarheden zitten, maar ook wat en waar kansen zijn. De AWTI brengt in 2026 hierover een advies uit.²

Een brede blik op innovatie

Innovatie moet vanuit een systeemgedachte worden aangevlogen.³ Naast technologische innovatie, zijn ook sociale en institutionele innovatie, gedrag en maatschappelijk initiatief belangrijk om tot verandering en echte doorbraken te komen. De energietransitie was een stuk sneller uit de startblokken gekomen als er naast focus op technologische innovatie om groene stroom te genereren ook aandacht was geweest voor innovatie van energienetwerken, energieopslag, gedragsverandering van huishoudens en bedrijven en het afbouwen en onaantrekkelijk maken van het opwekken en gebruiken van fossiele energie. En om straks 10 miljard te kunnen bezuinigen in de zorg moet de overheid sturen op efficiency-verhogende zorginnovatie die past bij de wensen van patiënten en verplegend personeel.

Hanteer dus een brede definitie van innovatie, want met alleen technologische ontwikkeling zal innovatie niet slagen en komen echte doorbraken niet tot stand.⁴ Maak de niet-technologische aspecten integraal onderdeel van het innovatiebeleid door ervoor te zorgen dat het beleid voor die andere aspecten 'gelijk oploopt' met het technologisch innovatiebeleid. En zet het instrumentarium ook in voor niet-technologische aspecten als een zelfstandige bron van innovatie. Dus om institutionele en sociale innovaties rond een technologie te bevorderen.

Een concrete manier om dit te doen is door in de Nationale Technologiestrategie en de bijbehorende actieprogramma's calls te organiseren die juist inzetten op de ontwikkeling van institutionele en sociale innovatie. Bijvoorbeeld voor het ontwerpen van een geheel nieuwe marktordening voor de elektriciteitsmarkt zodat deze beter aansluit dan de huidige marktregels, bij zelfopwekking met zonnepanelen of windmolens, en bij de opkomst van coöperatieve energie-gemeenschappen. Dergelijke sociale of institutionele energie-innovaties kunnen op hun beurt technologische innovaties stimuleren. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van apparatuur die onderlinge uitwisseling van energie tussen leden van een energiecoöperatie ook technisch mogelijk maakt.

Gericht samenwerken in brede ecosystemen

Organiseer de investeringen in onderzoek en innovatie strategisch gestuurd en op samenwerking gericht⁵. Stuur op een aantal strategische thema's waarbinnen Nederland werkt aan het versterken van zijn weerbaarheid en waarin Nederland ijzersterk is of waar Nederland duidelijk kwetsbaar is, op basis van een heldere visie en een duidelijk toekomstbeeld. De vier voorgestelde innovatiecluster-benadering in vier domeinen (AI en digitale weerbaarheid, veiligheid en defensie, energie en klimaat, zorg en gezondheid) zijn daarvoor een belangrijke stap.

Richt de investeringen op innige en brede samenwerking over de grenzen van disciplines, sectoren en typen partijen.⁶ Verlang samenwerking in brede (regionale) innovatie-ecosystemen van kennisinstellingen, bedrijfsleven, overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties en initiatieven. Gezamenlijk zorgen ze ervoor dat problemen integraal kunnen worden aangepakt en dat nieuwe kennis en innovatieve oplossingen daadwerkelijk in de praktijk worden gebracht én ten goede komen aan de samenleving en economie. Zo dienen brede ecosystemen ook de wens van het kabinet om economisch te blijven groeien.

² <https://www.awti.nl/adviezen/adviezen-in-voorbereiding/ai-als-kritieke-infrastructuur>

³ AWTI (2025) Duurzame doorbraken – Naar systeeminnovatie in de energietransitie

⁴ AWTI (2024) Vanzelfsprekende verbinding – Veranker sociaal- en geesteswetenschappelijke onderzoek in innovatie

⁵ AWTI (2025) Weerbaar en toekomstbestendig – De kracht van stabiele grootschalige investeringen in onderzoek en innovatie

⁶ AWTI (2022) Grenzeloos onderzoeken - Stimuleer interdisciplinariteit met twee onderscheidende overheidsrollen

Focus op valorisatie

Voor een weerbare en toekomstbestendige samenleving en economie is het van belang de zogenoemde innovatieparadox te slechten: met onderzoek gegenereerde kennis leidt in Nederland onvoldoende tot toepassingen die maatschappelijke impact (kunnen) hebben en veranderingen in de samenleving kunnen bewerkstelligen. Nederland kampt hier al een tijd mee ondanks de vele initiatieven die hierop ontwikkeld zijn. De afgelopen jaren hebben de kennisinstellingen veel aandacht aan valorisatie besteed en heeft bijna iedere instelling een Knowledge Transfer Office (KTO). Ook het programma Erkennen en waarderen heeft ervoor gezorgd dat er meer aandacht (en waardering) is voor activiteiten op het gebied van valorisatie en maatschappelijke impact. De versteviging van de positie van lectoraten bij hogescholen en de opkomst van practoraten bij mbo's heeft kennisoverdracht naar de maatschappij vergroot, maar ook buiten de kennis- en onderwijsinstellingen om vindt valorisatie plaats. Ook de AWTI heeft eerder uitgebreid geadviseerd over met welke gerichte maatregelen onderzoekers en ondernemers elkaar beter weten te vinden⁷ en wat er voor nodig is om meer kennisintensieve startups door te laten groeien naar een scaleup.⁸

De AWTI vindt het hoog tijd dat er meer aandacht en focus op valorisatie komt. De raad werkt in 2026 aan een advies over hoe valorisatie de innovatieparadox kan slechten en wat daarvoor nodig is. Daarnaast brengt de AWTI in 2026 een advies uit over hoe de onderzoeks-, innovatie- en kennisfunctie in het mbo en de beroepspraktijk versterkt kan worden.⁹ Practoraten kunnen een belangrijke schakel zijn in de diverse paden waarop kennis en innovatie hun weg vinden naar het bedrijfsleven en de samenleving. De positie van practoraten is echter nog grotendeels ongedefinieerd.

Uitlokken van radicale innovatie voor doorbraken

Doorbraakinnovaties beginnen bij potentieel zeer impactvolle ideeën, die echter nog wel zeer risicovol zijn. De overheid kan deze eerste stappen heel gericht ondersteunen met een *high risk/high reward* faciliteit om heel gericht disruptieve innovaties uit te lokken. De plannen om een Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie op te richten zijn een veelbelovende ontwikkeling. De voorbeelden in Duitsland (SPRIND), het Verenigd Koninkrijk (ARIA) en in de Verenigde Staten (ARPA-E) bieden volop inspiratie. Deze voorbeelden laten ook zien dat het belangrijk is om rond potentieel impactvolle ideeën een stevig ecosysteem te bouwen van kennisspelers, talent, infrastructuur en bedrijvigheid. En om ervoor te zorgen dat er in Nederland en de EU voldoende financieringsmogelijkheden zijn voor doorontwikkeling van die innovatie zodat, als het idee een succes wordt, de bedrijvigheid ook in Nederland (of de EU) blijft. Bovendien heeft de overheid een belangrijke rol om de randvoorwaarden voor ontwikkeling en groei op orde te krijgen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de rol van wet- en regelgeving voor meer experimenteerruimte, maar ook aan de rol van de overheid om markten te helpen creëren door als *launching customer* voor innovaties op te treden. De AWTI brengt in 2026 aan een advies uit over hoe te komen tot regelgeving die innovatie bevordert en mogelijk maakt.¹⁰ Daarnaast werkt de raad aan een advies over hoe de overheid partijen uit de samenleving aan kan zetten tot innovatie voor publieke belangen. *Launching customership* kan hier aan bijdragen.

Ten slotte

Het coalitieakkoord is veelbelovend: het nieuwe kabinet wil grote stappen zetten om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en wil investeren in onderzoek en innovatie. Met de door de AWTI geschetste perspectieven kan het kabinet meer sturing geven aan de innovatie-agenda en een helder signaal afgeven aan bedrijven, kennisinstellingen en burgers over de gekozen richting en focus. Duidelijkheid en voorspelbaarheid over waar Nederland heen wil is namelijk belangrijk en zal leiden tot private investeringen in innovatie en onderzoek die in lijn zijn met deze visie. Daarmee komt de

⁷ [AWTI \(2021\) Kansen pakken met kennis – Hoe onderzoekers en ondernemers elkaar beter weten te vinden](#)

⁸ [AWTI \(2020\) Beter van start – De sleutel tot doorgroei van kennisintensieve start-ups](#)

⁹ [AWTI \(2025\) Werkprogramma 2026](#)

¹⁰ [AWTI \(2024\) Werkprogramma 2025](#)

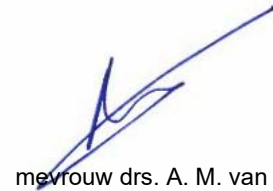
Europese norm om 3% van ons nationaal inkomen te besteden aan onderzoek en ontwikkeling in zicht en zorgen we ervoor dat de euro's maatschappelijk gezien ook goed besteed zijn.

In het werkprogramma kunt u lezen aan welke adviezen wij in 2026 werken. De AWTI wenst u veel succes, wijsheid en voldoening toe in uw werk en ziet uit naar een verdere kennismaking.

Met vriendelijke groet,

Mevrouw prof. dr. M.C. van Praag,
Voorzitter

mevrouw drs. A. M. van der Giessen
secretaris-directeur